

SIGURNOSNI NALOG

BROJ: 2016/003 rev 00

SAFETY ORDER

NUMBER: 2016/003 rev 00

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Naslov: Sigurnosni nalog o načinu upotrebe letećih lampiona (sky lantern)

Title: Safety order laying down requirements for usage of Sky lanterns

Na inicijativu: Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore

Initiated by: The Civil Aviation Agency of Montenegro

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 10 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12), Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je:

SIGURNOSNI NALOG

Broj: 2016/003 rev 00

Referentni propis:

Zakon o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12);

Svrha:

Ovim nalogom utvrđuju se način i smjernice za upotrebu letećih lampiona (leteći fenjeri, *sky lantern*) posebno u blizini aerodroma u Crnoj Gori, u cilju smanjenja rizika koji ova aktivnost ima na sigurnost vazdušnih operacija.

1. Uvod

Leteći lampioni se sve više upotrebljavaju u različitim društvenim događajima. Leteći lampioni su obično izrađeni od masnog pirinačnog papira i bambusovog okvira, a sadrže i malu svijeću. Kada se zapali svijeća, plamen grije vazduh koji potiskuje lampion da se vine visoko u vazduh. Dok je plamen aktivan, lampion ostaje da lebdi u vazduhu, a nakon toga, lampion pada nazad ka tlu.

Leteći lampioni zbog svojih performansi, doleta i sve učestalijeg korišćenja mogu da predstavljaju ozbiljnu prijetnju sigurnosti vazdušnog saobraćaja, posebno

In accordance with Article 6, paragraph 1, point 10, of the Law on Air Transport ("Official Gazette of Montenegro", No. 30/12), the Civil Aviation Agency, hereby issues:

SAFETY ORDER

Number: 2016/003 rev 00

Regulation Reference:

The Law on Air Transport ("Official Gazette of Montenegro", No. 30/12).

Purpose:

This order lays down requirements for safely usage of Sky Lanterns, particularly near the airport in Montenegro, all in order to reduce the risks that this activity has on the safety of air operations.

1. Background

Sky Lanterns are increasingly used in various social situations. They are usually made of oiled rice paper on a bamboo frame, and contain a small candle. When you light a candle, the flame heats the air causing the lantern to soar in the air. As the flame is active, lantern remains floating in the air, and then, lantern sinks back to the ground.

Sky Lanterns due to their performances, flight range and frequent usage can pose a serious threat to air traffic safety, especially when used in controlled airspace and in a place where flights of civil aircraft. Some countries due to the possibility of causing fire

kada se upotrebljavaju u kontrolisanom dijelu vazdušnog prostora u kojem se odvijaju letovi vazduhoplova. Pojedine države su, zbog mogućnosti izazivanja požara na zemlji i ometanja sigurnog odvijanja vazdušnog saobraćaja, zabranile ili drastično ograničile upotrebu letećih lampiona.

Leteći lampioni mogu biti različitih veličina i performansi i kada se podignu (usled toplote koju izaziva plamen svijeće) mogu da lete 1500 m. Leteći lampioni su rizik za vazdušni saobraćaj zbog opasnosti njihovog usisavanja u motor. Nivo rizika je proporcionalan broju i veličini upotrijebljenih letećih lampiona.

U cilju smanjenja potencijalnog rizika, Agencija za civilno vazduhoplovstvo je donijela ovaj Sigurnosni nalog koji će koristiti organizatori događaja ili lica odgovorna za upotrebu letećih lampiona. Takođe je namijenjen i pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi i operatoru aerodroma.

2. Smjernice

U cilju smanjenja rizika po sigurnost operacija u vazduhu, fizička i pravna lica koja upotrebljavaju leteće lampione dužna su da:

1. vode računa o svim opasnostima, koje mogu nastati i koje se nalaze u blizini lokacije na kojoj upotrebljavaju leteće lampione, uključujući drveće, žice dalekovoda, zgrade, polja sa usjevima, domaće životinje, kao i potencijalnu blizinu aerodroma.
2. ako upotrebljavaju **više od 20** letećih lampiona, najmanje pet dana prije upotrebe, kontaktiraju nadležnu kontrolu letenja u cilju dobijanja odobrenja za ovu aktivnost.
3. **leteće lampione ne upotrebljavaju na rastojanjima manjim od 10 km od aerodroma koji služi za komercijalni vazdušni saobraćaj, bez prethodnog odobrenja od strane nadležne kontrole letenja.** Svako ko upotrebljava leteće lampione u zoni unutar 10 km od aerodroma (**Prilog 1**) dužan je da, najmanje pet dana prije upotrebe, kontaktira nadležnu

on the ground and interfering with air traffic safety banned or drastically limited the use of Sky Lanterns.

Sky Lanterns can be of various sizes and performance and when lifted in the air (due to the heat caused by a candle flame) they can fly up to 1500 m. Sky Lanterns become a risk to air traffic due to the risk airborne engine ingestion. The level of risk is proportional to the number and size of the used Sky Lanterns.

In order to reduce the potential risk, the Civil Aviation Agency has issued this Safety Order to be used by anyone organizing an event or is responsible for the use of flying lanterns. It is also intended for the provider of air navigation services and airport operator.

2. The Guidelines

In order to reduce the risk to the safety of air operations, the following are guidelines which anyone who uses the Sky Lanterns must adhere to:

1. Anyone who uses the Sky Lanterns must take into account the danger in the vicinity of a Sky Lanterns used, including trees, wire lines, buildings, crop fields, farms, as well as the potential proximity of the airports.
2. Anyone who uses the Sky Lanterns, **more than 20**, are obliged to contact Air Traffic Control in order to obtain approval for this activity in advance (5 days prior to use, minimum).
3. **Sky Lanterns should not be used at distances less than 10 km from the airport which is used for commercial traffic without prior approval by competent air traffic control.** Anyone who uses the Sky Lanterns **in the zone within 10 km from the airport (Annex 1)** is obliged (5 days prior to use, minimum) to contact the relevant air traffic control in order to obtain approval for this activity.

kontrolu letenja u cilju dobijanja odobrenja za ovu aktivnost.

4. upotrebu letećih lampiona izvode u uslovima bez vjetra, a sve u cilju ograničavanja leta i lakšeg pronalaženja ostataka.
5. se prije upotrebe letećih lampiona obavezno upoznaju sa sigurnosnim uputstvima na samom proizvodu.

Ne smije se odjednom osloboditi više od 20 letećih lampiona u vremenskom intervalu od 15 minuta u zoni do 1km².

Za leteće lampione ne smiju se vezivati metalne oznake ili bilo koji drugi predmet koji može da izazove štetu turbo-fan/jet motorima.

Distributer letećih lampiona je dužan da kupcu ovog sredstva pruži odgovarajuću informaciju o uticaju letećih lampiona na sigurnost vazdušnog saobraćaja.

3. Dodatne informacije

Kontakt podaci nadležnih organizacionih jedinica kontrole letenja za Aerodrom Podgorica i Aerodrom Tivat su:

- AKL Podgorica – Šef smjene – 020 414 004
020 414 005
- AKL Tivat – Šef smjene – 020 414 059

Pitanja ili zahtjeve za dodatna objašnjenja u vezi sa ovim sigurnosnim nalogom treba dostaviti na e-mail adresu ACV-a: acv@caa.me.

4. Stupanje na snagu

Ovaj sigurnosni nalog stupa na snagu i primjenjuje se od dana objavljivanja na internet stranici Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

4. The use of Sky Lanterns should be performed in calm wind conditions, with the aim of limiting the flight and ease of finding the debris.
5. Before using the Sky Lanterns read the safety instructions on the product itself.

No individual or group may release more than 20 Sky Lanterns in a single launch during a period not exceeding 15 minutes from within an area not exceeding 1 kilometer square.

No metal tags or any other item which could reasonably be expected to cause damage to turbo-fan/jet engines to be attached to the Sky Lanterns.

Distributor of Sky Lanterns is obliged to provide relevant information on the impact of Sky Lanterns to the safety of air traffic to the purchaser of this means.

3. Additional information

Below are the contact details of the competent organizational units of the ATC for Podgorica Airport and Tivat Airport:

- ATC Podgorica – 020 414 004
020 414 005
- ATC Tivat – 020 414 059

Questions and requirements for additional explanations regarding this Safety Order should be delivered to the CAA e-mail address: acv@caa.me.

4. Entry into force

This Safety Order shall enter into force and be applicable on the day of its publication on the Civil Aviation Agency's website.

Direktor / Director

Dragan Đurović

Datum

Date

